

ANNA-LISA THOMSON (1905–52)

Anna-Lisa Thomson var en allkonstnär med måleri, keramik och poesi på sin palett. Redan som nybakad student från Tekniska skolan i Stockholm började hon arbeta som första fast anställda konstnär, på S:t Eriks Lervarufabriker i Uppsala. Två år senare var hon fabriken konstnärliga ledare. Där stannade hon till i mitten av 30-talet då hon flyttade till Upsala-Ekebys fabrik. Tillsammans med Sven-Erik Skawonius och Vicke Lindstrand kom Anna-Lisa Thomson att förändra den keramiska inriktningen på Upsala-Ekebys produktion. Hon bidrog med ett stort antal storsäljare, bland annat lergodsvasen Paprika, som kom att produceras i mer än tio år efter hennes alltför tidiga bortgång i början av 50-talet.

Thomson hade en god kännedom om det keramiska materialet och ville gärna prova nya dekorationsmöjligheter och glaseringar. Hon inspirerades av det bohusslänska landskapet både ovan och under vattenytan, och lät motiven av växter, blommor, fiskar och skaldjur följa de ofta enkla, okomplicerade formerna på sitt lergods.

Vintertid tillbringade Anna-Lisa Thomson på Upsala-Ekeby, men sommardag reste hon till fiskeläget Grundsund på västkusten för att insupa inspiration, måla, skriva och umgås med andra konstnärer. Hennes målningar var naturinspirerade, ljusa och milda i färgerna. När hon mot slutet av 40-talet drabbades av bröstcancer blev motiven mer dova, drömlika och ångestladdade. Efter sin död 1952 bildade hennes vänner en stiftelse som delar ut stipendium till unga, lovande, kvinnliga konstnärer. Varje år visas stipendiaterna upp på Uppsala konstmuseum.

En diktsamling med titeln *Eko av dagars ljusa klang* gavs ut postumt 1953 och innehåller Anna-Lisa Thomsons egna illustrationer.

Anna-Lisa Thomsons målningar var naturinspirerade och färgintensiva. Under sjukdomstiden blev hennes motiv och färger emellertid mer dova.

Atheneserien från 1950 hade motiv med associationer till antiken.

Serien Spectra med marina motiv tillverkades 1951–62.

ANNA-LISA THOMSON

- landskapet var hennes inspiration

CHECKLISTA för Anna-Lisa Thomson:

- Målade eller reliefmönstrade växt- och havsmotiv på lergods.
- Kombination av glaserad yta och grov, svart lergods.
- Enkla, rena former med stor volymverkan.

Lancett från 1949 med relief under celadonglasuren.

58 cm golvvas för Upsala-Ekeby. Från Bacchus antik, 5 900 kr.

Paprika är Anna-Lisa Thomsons mest kända produkt för Upsala-Ekeby. Kombinationen av svart lergods och blank glasyr var innovativt för tiden.

KAKEL OCH FOLKKÄRA SERVISER

År 1886 startades en kakelfabrik på hemmanet Ekeby i Uppsala län. Man hade hittat lerjord som lämpade sig för lerarbete och kakeltillverkning. Något senare utökades tillverkningen till mur- och taktegel, kakelugnar, vaser, fat och askkoppar.

På 1910-talet kopierade man utländskt keramiskt gods, en vanlig företeelse bland svenska keramikfabriker vid den tiden. Men tack vare Svenska slöjdföreningens uppmaning till "vackrare vardagsvara" på *Hemutställningen* 1917 på Liljevalchs i Stockholm fick tillverkarna upp ögonen för formgivning som marknadsföring, och 1920 anställdes de första konstnärerna på Upsala-Ekeby.

Kakelplattorna, varav några finns i Stockholms tunnelbana, blev en stor framgång, och på 50-talet tillverkades 60 miljoner plattor per år.

Anna-Lisa Thomson och Sven Erik Skawonius anställdes på 1930-talet för att ytterligare förstärka avdelningen för prydnadsgods och porslin. De fick flera internationella priser för sina alster, i Paris 1937 och i New York 1939. Dessutom blev Upsala-Ekebys produkter folkligt populära med bra priser. Senare anställdes även konstnärerna Vicke Lindstrand och Ingrid Atterberg.

Under 50-talet hade företaget stor framgång internationellt, men den konstnärliga ambitionen upprätthölls inte med tiden. På 60- och 70-talen hade man sagt upp alla konstnärer, och på grund av uppköp av angränsande produktioner (Rörstrand, Steninge, Kosta Boda, Gense och Nilsjohan) blev företaget för splittrat. Upsala-Ekeby lades ner 1978.

Diktsamlingen *Eko* av *Ljusa dagars* klängavs ut postumt 1953.

*Se de späda ormbunksskotten
tränga genom vissna fjolårsprassel
upp till vårens solregnglitter
spänna bågen i triumf och veckla ut
sin ljusa grönskas skira ornament
och när solen nått sin middagshöjd
under vajande solfjädersform
dröjer du dig kvar i vila
och anar himlen genom ett svalkande
galler av mörkgröna blad*

JANUARI 1950

LÄS & SE MER!

UPSALA-EKEBY 1886-1978

Red: Fogelberg, Karlsson.
(Bombus, 2007) är en ny och fint
upplagd historik i ord och bild.

UPSALA-EKEBY KERAMIK av
Johan Helmersson och Per Peter
Norén (Grödinge antik & design)
är kalenderbitarnas katalog.

ANNA-LISA THOMSON

- keramik och bildkonstnär

av Ann-Charlotte Ildvad är en
kandidatuppsats (Stockholms
universitet, 2003).

UPSALA-EKEBY KERAMIK.

Porträtt av fem konstnärer av Karin Söderlind och John
Håkansson (Albinsson & Sjöbergs bokförlag, 2006) är framför
allt en bildkavalkad.

